

IMAGINI PRIVATE ȘI REPREZENTĂRI SOCIALE ALE MIGRANȚILOR DE MUNCĂ – BĂRBAȚI

Ana MARGARINT
Republica Moldova, Chișinău
Universitatea de Stat din Moldova,
Facultatea Relații Internaționale,
Științe Politice și Administrative
Catedra Științe Politice și Administrative
doctor în științe politice,
lector superior

Schimbările politice și economice care au avut loc în Republica Moldova precum și alte țări aflate în perioada de tranziție, au afectat procesul de muncă și au condus la deteriorarea veniturilor populației: scăderea salariului, inflația, rata mare de șomaj, lipsa unui loc de muncă bine plătit conform specialității, dispariția economiilor, lipsa de informație despre plasarea în câmpul muncii, lipsa locurilor de muncă pentru tinerii specialiști.

Toate aceste cauze și multe altele stau la baza unui fenomen existent și mai înainte, dar care a luat amploare în ultimul deceniu, numit migrația populației. După căderea Cortinei de Fier populația din Republica Moldova a avut posibilitatea să iasă din limitele Republicii Moldova și să compare nivelul de trai existent în occident și pe loc. Dar nu comparația impune omul să părăsească locurile natale, familia și copiii cu riscul destrămării acesteia, anturajul obișnuit ci în cele mai dese cazuri, nevoia.

Scopul cercetării date este de a depista specificul migrației bărbaților peste hotare. Care sunt cauzele migrației lor, cu ce probleme se ciocnesc, greutățile care le întâmpină, imaginea care și-o formează despre lume, cum influențează migrația asupra vieții lor ulterioare, care sunt aspirațiile lor, cum societatea privește migrația masculină de muncă.

Abordarea cauzelor care decurg din procesul migrațional este necesară pentru a identifica diferențele între migranți și a focaliza intervenția acolo unde problemele sunt mai grave, și, pe de altă parte pentru a oferi repere pentru a măsura nivelul de migrație a unei zone și progresele sau regresele înregistrate în acest proces în anumite intervale de timp (de exemplu schimbările în politica migraționistă a statului), precum și a vedea care este atitudinea populației (migranți și non migranți) față de acest proces.

Din păcate, însă, în Republica Moldova de la început s-a neglijat procesul migrațional, oamenii lăsându-se să se descurce singuri cu dreptul său la muncă și alte drepturi într-o țară străină. Migranții de muncă au existat

întotdeauna, chiar și țările Europei care acum sunt țări gazdă pentru migrații noastre au fost afectați de acest proces. Italia și Grecia, două țări în care locuiesc și lucrează mulți concetățeni de ai noștri, ambele țări s-au ciocnit cu probleme economice. Italia la începutul secolului XX și Grecia după al doilea război mondial. Populația acestor țări, exact ca și moldovenii de acum, au căutat ieșire din situație și mulți au găsit-o plecând la lucru peste hotarele țării sale. Italienii plecau în majoritatea lor în Statele Unite sau în țările Americii Latine la lucru pe plantații. Grecii mai târziu au lucrat prin Germania, Austria, Australia.

Guvernarea acestor țări, dar și singuri oamenii, au știut să gestioneze aceste finanțe, au creat condiții favorabile pentru investiția lor în micul business și banii care au venit în țară în urma migrațiilor de muncă împreună cu alte măsuri economice eficiente au ridicat economia țărilor la nivelul de a deveni țări gazdă pentru alți migrați de muncă deja, în special, din țările spațiului CSI.

Migrația populației și problemele asociate cu ea au fost incluse ca obiect de discuție la multe emisiuni TV, la multe conferințe guvernamentale și nonguvernamentale, sunt editate broșuri, articole în ziare care vorbesc despre efectele migrației și aspectele juridice ale acestora. Sute de firme „turistice” sunt gata pentru o recompensă de 1.000-1.500 dolari (anii 1997-2002; 2.000-3.000 euro anii 2002-2005 pentru a deschide o viză în țările spațiului Shenghen - pentru așa țări exotice cum este Coreea, Japonia sau cu mai multe restricții Irlanda, Marea Britanie mai mult) sunt gata să-ți perfecteze documentele și să-ți ajute să deschizi viza la ambasadă sau te escortează ilegal prin „popușoi” la țara de destinație, desigur o bună parte din ele sunt doar intermediari, din care cauză prețul crește sau și mai rău escroci care iau un avans de la 50 până la 800 dolari sau euro, în primul caz, î-ți aduc pașaportul cu refuz de la ambasadă sau în al doilea caz dispar fără urmă.

Așa au pățit aproximativ 16,7¹ procente din persoanele intervievate. Ei, ca și mulți alții, au apelat la serviciile firmelor care le-au promis că le vor deschide vize pentru a ajunge în spațiul Shenghen. Rezultatul acestui apel sunt persoane care au fost mințite de firme, au rămas fără bani și plini de datorii. Alții încearcă să plece ilegal - este mai ieftin. În acest mod, au trecut hotarul ilegal 21,7% din numărul total de persoane chestionate: prin mașini cu poada dublă sau prin munți, păduri etc. Sunt și cazuri că în timpul transportării ilegale în Izrael, culcați jos într-un camion în două rânduri, acoperiți cu multe covoare, fără apă au mers o zi jumătate, la o căldură de 40°, pierdeau cunoștința, au fost amenințați că vor fi lăsați în pustiu dacă suflă o vorbă, mașina a fost ur-

---

¹ Datele de la care pornește această analiză se bazează pe sondajul sociologic efectuat sub conducerea lui V.Moșneaga, anul 2004-2005.

mărită de poliție, s-a tras din mitraliere, iar ei nu s-au oprit până nu au trecut hotarul și i-au lăsat nu departe de un oraș de frontieră.

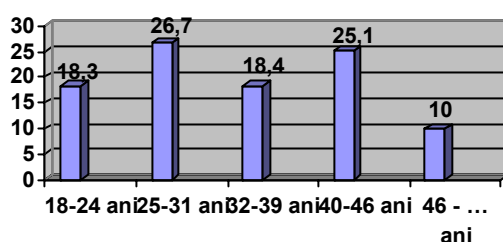
Categoriile de vârstă ce pleacă ilegal din țară sunt tinerii cu vârstă în jurul de 22 ani 30,8% sau mai puțin - 35 ani (15,4%) și 45 ani (15,4%). Trecearea ilegală a frontierei este mai ieftină, mai ales pentru unii tineri care din spirit de aventură încearcă singuri, cu ajutorul hărții, să ajungă la țara de destinație și unii reușesc, astfel, drumul necesitând puțini bani, alții apelează la „firme turistice” care deja știu potecile și toate subtilitățile.

Persoanele mai în vârstă sunt mai chibzuite, pe de o parte și nici nu au condiția fizică necesară de a suporta greutatea unui drum ilegal. În rest, modalitatea de plecare este viza turistică pe 10 zile sau în cel mai bun caz pe două săptămâni (61,7%). O parte dintre migranții de muncă reușesc să plece peste hotare pe contracte de muncă, de regulă în Irlanda, Izrael sau la lucru pe vapoare în calitate de chelner.

Analiza criteriului de vârstă a migrației de muncă masculină ne dezvăluie situația după cum urmează:

Tabelul 1.

Categoriile de vârstă plecate peste hotare (bărbați, procente)

După cum putem observa, în cele mai dese cazuri pleacă peste hotare la lucru mai mulți bărbați tineri, cu vârsta cuprinsă între 18-24 ani și cei cu vârsta de 40-46 ani, cauzele plecării acestor categorii de vârstă sunt diferite. Cei de 18-24 pleacă peste hotare mai mult pentru a-și satisface nevoile proprii, de a-și cumpăra mașină, a grămădi bani pentru nuntă, casă, mulți tineri după finisarea studiilor nu au unde munci astfel fiind nevoiți să părăsească țara.

Problema cea mai mare se datorează faptului că anume această categorie de vârstă este cel mai puțin legată de țară și plecând peste hotare, aranjându-și viața, comparând posibilitățile de muncă și trai, nu mai au dorința să revină înapoi: 33,3% din respondenți nu vor să revină acasă și caută modalități de a rămâne peste hotare dintre ei: 15% au 22 ani; 15% - 27ani; 10% - 28 ani; 10% - 35 ani; și numai 5% categoria de vârstă 41-50 ani).

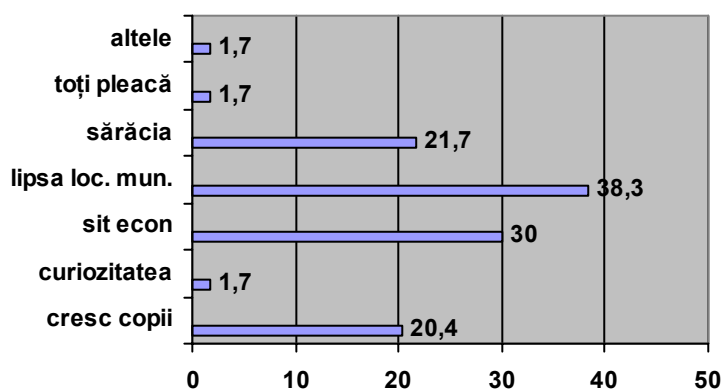
Unii vin pentru a-și vedea părinții, se însoară și iau fetele cu dâșii, doar 2 persoane din cei intervievați s-au căsătorit cu fete originare din țara gazdă (unul s-a căsătorit cu o portugeză, altul cu o fată din Rusia). Căutând diferite modalități de legalizare au rămas cu trai permanent peste hotare 18,3% din numărul total de intervievați (dintre care 1 persoană în Franța; 5 pers. – Italia; 2 pers. – Portugalia; 2 pers. Rusia; 1 pers. – Spania).

Tinerii în vârstă de 25-31 ani sunt în perioada când doresc să-și întemeieze o familie. Ei se căsătoresc, trăiesc o perioadă încercând să supraviețuiască pe loc. Legăturile încă sunt trainice și familia rezistă. Majoritatea dintre ei adoptă decizia de a pleca peste hotare atunci când apare primul copil, care dereglează bugetul familiar.

Categoria de vârstă 40-46 ani pleacă mai mult pentru a-și aranja copii care finisează școlile și vor să obțină studii superioare, iar contractele de studii sunt scumpe și tații se simt obligați să le aranjeze viața și deoarece nu sunt în stare să câștige aceste sume pe loc. Dintre cei plecați din această categorie peste hotare – 15,0% au menționat cauza plecării sunt faptul că au crescut copiii și ei trebuie puși pe picioare.

Tabelul 2.

Cauzele plecării peste hotare la muncă (bărbați, procente)

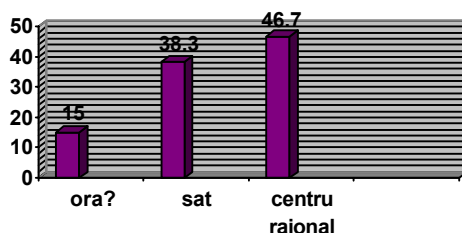
În general, cauzele cel mai des indicate ale migrației de muncă – bărbați sunt schimbările care au apărut în țară și situația economică grea. Multe persoane sunt nevoite să plece pentru că î-și pierd locurile de muncă, la alții cresc copiii care cer surse suplimentare. Tineretul în majoritatea cazurilor pleacă la muncă pentru că nu au locuri de muncă în țară. Mulți după absolvirea facultății încearcă să-și găsească un loc de muncă potrivit profesiei, însă nu izbutesc căci și locuri sunt puține și experiență de muncă ei nu au.

Apoi încearcă să găsească ceva de lucru nemaiținând cont de specialitate, nu reușesc sau sunt plătiți cu copeici și paradoxul este că pleacă peste hotare în Europa unde deja se află ori mama ori tata care a plecat la muncă anume cu scopul de ași asigura copilul cu studii care îi vor oferi lui un loc de muncă bine plătit și o viață mai bună.

O parte din persoane indică cauzele plecării sale sărăcia fiind caracterizată prin lipsa celor mai elementare lucruri cum ar fi hrana, locul de trai, îmbrăcăminte de iarnă. Mai puțin dintre ei pleacă pentru că toți pleacă sau din curiozitate cu toate că nu rare sunt cazurile când pleacă bărbați care reușeau și aici să-și întrețină familia la un nivel de trai, cel puțin suportabil, însă mânați de dorința de a avea mai mult sau de a procura copiilor apartamente se decid să i-a calea grea a migrantului de muncă.

În filiera migrației de muncă a bărbaților – locul de trai putem menționa că majoritatea bărbaților care pleacă la muncă peste hotare sunt cu locul de trai din centrele raionale, fenomen condiționat de faptul că majoritatea locurilor de muncă sunt în orașele Chișinău, Bălți, Tiraspol, iar la sate prelucrarea pământului asigură familia cu hrană și elementarul necesar. Centrele raionale la acest capitol suferă cel mai tare. Locuri de muncă nu sunt, iar pământ care să-l hrănească pe om tot nu este.

Tabelul 3.
Ponderea plecării după locul de trai (bărbați, procente)²

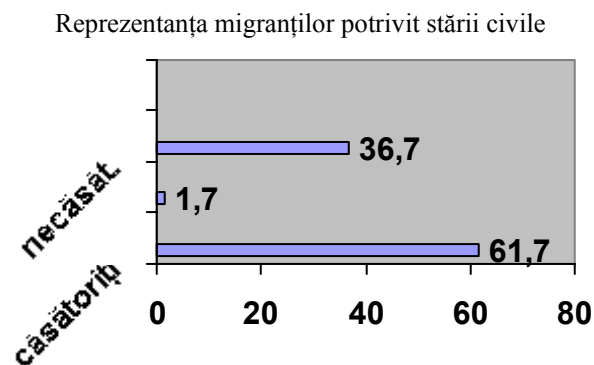
Numărul mai redus de persoane de la sat se datorează lipsei banilor în sat. Agricultura asigură doar hrana și strictul necesar din lucruri. În acest mod, unii doritori pur și simplu nu au bani de drum și nici de la cine împrumuta.

Un fenomen observabil este plecarea a patru - cinci oameni din sat care „rup rândurile”, lucrează, acumulează resurse, împrumută bani la alții și-i trag din urma sa. Sunt sate și orașele în Spania, Portugalia, Ita-

² Oraș se subînțelege Chișinău, Bălți, Tiraspol.

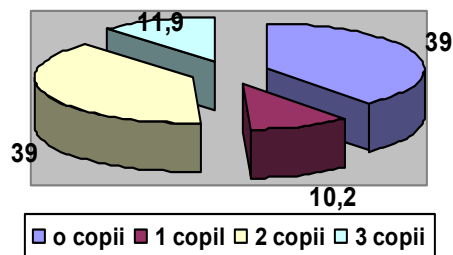
lia unde se mută sate și orașele din Moldova. Orașul formează mai puțini migranți pentru că oferă locuri de muncă plătite suportabil și pentru familiile cu un copil care au unde locui, riscurile plecării și consecințele negative ale separării familiei este evaluat astfel, familiile preferând să nu se separe mulțumindu-se cu veniturile de pe loc. Din orașe pleacă tinerii necăsătoriți care se aventurează la călătorii și bani mai mulți, persoanele care nu au unde locui, iar procurarea unui apartament propriu a devenit un lux, vis greu de realizat cu salariile locale.

Tabelul 4.

Starea civilă și numărul copiilor î-și pune amprenta asupra migrației de muncă. Marea majoritate dintre cei plecați sunt căsătoriți, ei pleacă pentru că sunt nevoiți să întrețină familia, mulți menționează că după ce s-au căsătorit și mai apare și un copil, se iscă și necesitatea de ași mări veniturile, a construi o casă, cumpăra mașină sau apartament, a aranja viitorul copiilor. Căci majoritatea dintre ei au câte un copil sau doi fapt care necesită finanțe adăugătoare.

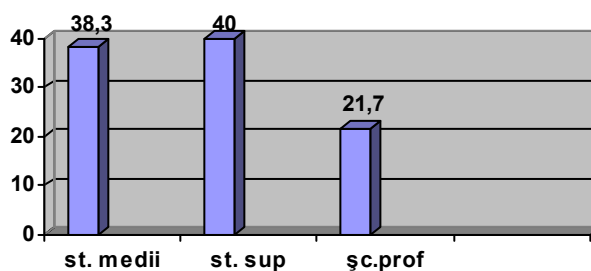
Tabelul 5.
 Reprezentanța migranților potrivit numărului de copii în familie

Discrepanța dintre cei căsătoriți cu copii și fără este de 2,3%, și majoritatea dintre cei fără copii pleacă cu tot cu soții și stau la îndoială dacă se întorc.

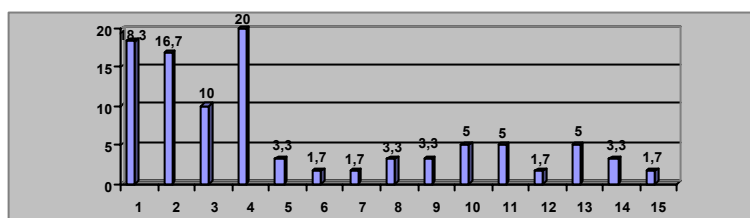
Cercetarea migrației în funcție de studii ne dezvăluie următorul tablou: discrepanța dintre cei cu studii superioare și medii este minimă de 1,7%, fapt datorat că profesia ce necesită studii superioare este slab plătită, iar cei cu studii medii nu-și pot găsi de lucru. Bărbații care au o profesie cum sunt sudorii, tâmplarii, dulgherii și pe loc câștigă bine comparativ cu profesorii, spre exemplu, și nu sunt impuși de situație să părăsească țara.

Tabelul 6.
 Reprezentanța migranților bărbați potrivit studiilor (bărbați, procente)

Criteriul profesie ne oferă următoarea imagine.

Tabelul 7.

Reprezentanța migranților potrivit profesiei³ (bărbați, procente)

În cele mai dese cazuri sunt nevoiți să plece la munci grele șomerii, cei care nu au nici un fel de specialitate și studenții care nu se mai pot întreține la studii și lucrează vara prin Rusia, plătesc contractul mai procură ceva din haine, sau sunt nevoiți să-și i-a concediu academic și să plece pe un an doi.

O altă categorie de oameni care au plecat destul de mulți sunt șoferii explicația fiind în faptul că ei își găsesc de lucru în Rusia potrivit profesiei (șoferi de rutiere și taxi) și mai ales cei care lucrează șofer de rută lungă sunt plătiți bine.

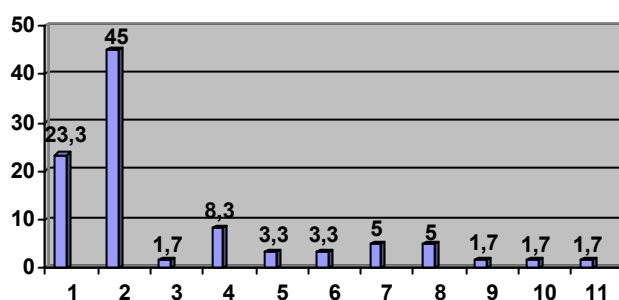
Profesia la care se angajează peste hotare practic nu corespunde profesiei din țară. Majoritatea lucrează la construcții, în rest sunt angajați la diverse lucruri cum sunt lucrările agricole, hamali, vânzători. Unii dintre ei se angajează conform profesiei, spre exemplu, șoferii sau macaragii, chelnerii, dar aceasta se întâmplă numai în cazul când țara gazdă este Rusia, Europa nu oferă posibilitatea angajării profesionale, doar în cazuri excepționale medicii pot lucra infirmieri sau cei cu profesii adiacente construcției meșteri în lemn, sudorii tot pot lucra conform specialității.

³ Profesiunile au fost codificate după cum urmează: 1 - șomer, 2 - fără profesie, 3 - student, 4 - șofer, 5 - macaragiu, 6 - sudor, 7 - operator benzinărie, 8 - muncitor, 9 - profesor, 10 - medic, 11 - jurist, 12 - agronom, 13 - economist, 14 - constructor, 15 - lăcătuș.

Tabelul 8.

Reprezentanța migranților
potrivit profesiei din țara gazdă⁴ (bărbați, procente)

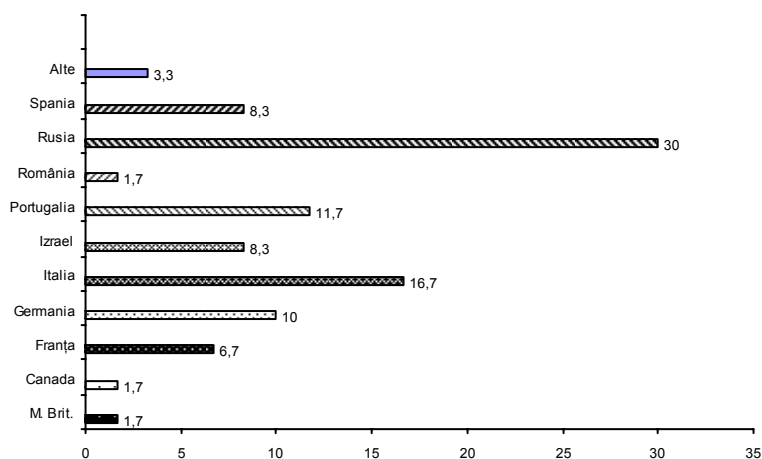

Viața bărbaților ce s-au hotărât să plece peste hotare nu este deloc ușoară. În majoritatea cazurilor ei pleacă nefiind așteptați de nimeni (58,3% pleacă la noroc), sunt nevoiți să lucreze în condiții foarte grele, de la început mulți au probleme cu găsirea unui loc de muncă, dorm pe sub poduri, prin parcuri, dacă găsesc ceva de lucru sunt tratați ca niște animale, mulți sunt nevoiți pentru început să se adreseze la biserici sau organizații de caritate pentru a fi hrăniți sau adăpostiți, cu timpul dacă nu-i prinde poliția ei învață puțin limba, mai găsesc concetățeni de ai lor, află despre locuri de muncă și se aranjează la munci mai bine plătite.

Aceasta se datorează faptului că un bărbat este privit de către cetățenii țării gazde ca un potențial agresor, ei sunt mai duri în privința achitării salariilor, respectiv, patronii se tem să-i angajeze la lucrări casnice, rar care găsește de lucru în calitate de grădinar sau paznic pe la case, ei sunt angajați mai mult la lucrări ce nu necesită contacte cu familia angajatorului.

⁴ *Profesiunile prestate în țara gazdă au fost codificate după cum urmează: 1 – diverse, 2 - constructor, 3 - chelner, 4 - șofer, 5 - migranți flotanți care au o afacere mică peste hotare (transportarea coletelor acasă), 6 - macaragiu, 7 - hamal, 8 - vânzător, 9 - extracție petrol, 10 - muncitori la uzine, 11 – migranți care trăiesc peste hotare și deschid vize, ajută la legalizare, aranjează la muncă migranții).*

Tabelul 9.

Pondereea țărilor gazdă pentru migrații - bărbați⁵ (procente)

Țara gazdă pentru bărbații migrați de muncă, de preferință este Rusia, în special Moscova și suburbiile sale. Pentru cei care pleacă la lucru în Rusia este mai simplu, de regulă, ei cunosc limba, știu specificul țării și când pleacă se duc la lucru cu brigăzi întregi de pe loc. Lucrează la construcții sau șoferi de rutiere, taxi, hamali, însă atitudinea patronilor în Rusia este mai rea decât în Europa. Cazuri de neachitare a banilor sunt de proporție 21,4% comparativ cu Spania 7,1%, Italia 14,3% Israel – 0%⁶, însă recordul pe amăgire din partea patronului este Portugalia cu 35,7%, cazuri de înjosire a persoanei în Rusia sunt mult mai frecvente decât la cei care pleacă în Europa. Aceasta se datorează și faptului că în Rusia bărbații se simt mai relaxați, î-și permit mai multe lucruri, beau, comit crime, în genere, sunt mulți care pleacă și atitudinea populației ruse este negativă față de migrații de muncă.

⁵ Țările sunt prezentate după cum urmează: Marea Britanie, Canada, Franța, Germania, Italia, Izrael, Portugalia, România, Rusia, Spania, Altele (Cehia, Țările Beneluxului).

⁶ Calculele generale indică că 23,7% din numărul total de migrați au fost amăgiți într-un fel sau altul de patron, ori nu li s-a plătit cât li s-a promis, ori nu li s-a plătit în genere, ori chiar s-a chemat poliția.

Pentru că majoritatea lucrează ilegal (Rusia 24,4%, iar în Europa de la 9.8-14,5%, în dependență de țară și timp)⁷ este foarte simplu să nu le plătești sau să-ți bați joc de ei, mai ales că majoritatea patronilor sunt așa numiții „novâie russkie” care nu prea sunt cunoscuți cu aspectul moral al relațiilor umane.

Legislația rusă cu privire la migrații de muncă s-a înăsprit astfel migrații trebuie să-și facă înregistrarea de muncă și să lucreze oficial. Însă procedura de obținere a înregistrării este complicată și majoritatea preferă să plătească mită miliției în cazul în care a fost prins, pentru că, de regulă, cu aceasta se soluționează problema. Pentru miliția rusească migrații de muncă sunt sursă de venit și soluționarea problemelor cu legea este mai simplă, spre deosebire de Europa.

Cazuri când patronii ajută la legalizarea șederii emigrantului în Rusia sunt foarte rare și de regulă numai dacă are nevoie de el, spre exemplu de macaragiu sau tâmplar. Însă prioritatea acordată Rusiei în căutarea unui loc de câștig este accesibilitatea drumului, infrastructura bună, nu-i nevoie de viză și bani pentru ea, nu întri în datorii pentru a pleca și poți ușor reveni acasă. În plus, moldovenii cunosc bine mentalitatea rusă, vorbesc limba rusă, nu se ciocnesc cu situații în care să nu știe ce modalitatea de comportament să adopte. Cu atât mai mult că lucrul este sezonier și bărbații iarna, de regulă, revin în Moldova, cu excepția acelor care pleacă în regiunile de nord (Altai, Tiumeni) unde lucrează la dobândit petrol sau alte lucrări.

În țările Europene frecvent este faptul că patronii încep a prețui lucrătorii săi și le oferă posibilitatea legalizării șederii sale (13%), le măresc cu timpul salariile favorizează venirea familiei. Atitudinea patronilor este mai bunăvoitoare în Europa, dar situațiile când patronii nu plătesc sau singuri cheamă poliția nu sunt rare. În Portugalia respondentul descrie cazul când prin intermediul unei persoane-firmă a ajuns în țara de destinație, a fost cazat, li s-a oferit alimentație cu condiția reținerii din primul salariu, au lucrat timp de două luni construind un bloc de hotel pe plajă, pe această perioadă patronul nu le-a plătit nimic, când lumea a început să se revolte el a strâns pașapoartele și le-a promis că pleacă la poliție să-i legalizeze, în realitate a plecat și a depus documentele că pe șantier se află emigranți ilegali. Poliția i-a prins pe majoritatea și i-a expulzat din țară. În acest mod, patronul a soluționat problema plății pentru două luni de muncă la construcții.

---

⁷ Dacă să luăm calculele generale (și Rusia și Europa) ilegal lucrează 68,3% din numărul total de migrați, dintre care ulterior se legalizează 16,7% singuri sau prin intermediul patronilor. Cei fericiți care pleacă cu contract de muncă de aici și respectiv lucrează legal și beneficiază și de protecția muncii și în unele cazuri și de asigurare medicală sunt doar 15% din numărul total de migrați.

În acest fel, o problemă majoră cu care se confruntă bărbații migranți peste hotare este poliția. Probleme cu poliția au avut 33,3% din respondenți. Aceste probleme au fost soluționate într-un mod s-au altul pentru că deportați au fost doar 16,7% din lucrătorii ilegali. Unii au fost deportați neajungând la țara de destinație, au stat și în închisori și s-au întors acasă și fără bani, dar și cu datorii. De regulă, ei pleacă înapoi pentru a salva situația. Sunt nevoiți să-și schimbe numele, ori prin schimbări de litere în numele de familie ori prin căsătorii fictive.

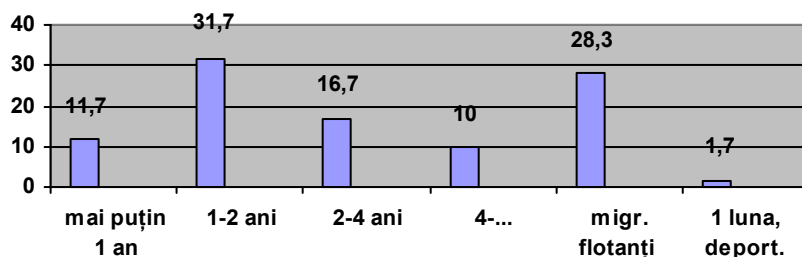
Problemele cu poliția la bărbați apar mult mai frecvent decât la femei din cauza specificului de muncă. Pentru că bărbatul nu este angajat pe la case unde poliția se amestecă doar în cazul în care este chemată de stăpân sau vecini, ci la munci de construcție, agricole care sunt prestate în văzul tuturor și probabilitatea unui control din partea poliției este mult mai mare.

Problemele cu poliția apar, de regulă, din cauza aflării și muncii ilegale în țară, rareori din cauza unor crime sau delictelor săvârșite. Sunt cazuri că în închisoare migrantul a declarat greva foamei (în Franța), apoi peste nouă zile a fost internat în spital, iar după tratament legalizat statutul lui de ședere și i s-a acordat și permis de muncă.

Orice caz de decizie a țării în care migrantul hotărăște să plece la muncă și perioada de lucru se soluționează în mod individual, în dependență de situația din familie, starea sănătății, problemelor de pe loc. Astfel bărbații plecați la muncă, de regulă stau de la unul până la doi ani.

Tabelul 10.

Anii petrecuți la muncă peste hotare (bărbați, procente)

O parte din ei nu reușesc să ajungă în țara de destinație fiind întorși chiar de la hotare sau stau o lună și sunt prinși de poliție și deportați. Majoritatea care reușesc, lucrează, dau datoriile căci de regulă pleacă pe bani împrumutați (56,7% împrumută banii pentru plecare: 2-3 mii de euro), practic 6 luni ei lucrează pentru a întoarce datoriile. Apoi strâng o anumită sumă, simt dorul de casă, au probleme cu sănătatea, nu rezistă și vin acasă.

Foarte puțini sunt cei care rezistă și stau peste hotare câte 4-5 ani, de regulă, o dată la 2 ani vin acasă de sărbători, de Paști sau Anul Nou, vizitează rudele, stau o lună de zile și pleacă înapoi (în condițiile când au reușit să-și legalizeze condițiile de muncă și trai în țara gazdă). O mare parte din migranții revine Rusiei. Particularitatea migrației de muncă în Rusia este marcată prin faptul că migranții de muncă sunt flotanți, lucrează de la 3 până la 6 luni, revin acasă, apoi când se începe sezonul pleacă înapoi (28,8%)⁸.

Fiecare migrant își construiește propria imagine sau reprezentare a strategiei și practicii de migrație. Este o imagine particulară, parțială sau incompletă și în continuă schimbare. Ea reflectă încercarea lui de a înțelege acțiunile sale și ale altora, guvernate de regulile traiului și muncii într-o țară străină. Ceilalți migranți sunt angajați în investigații personale similare. Aceste imagini private rămân parțial diferite, de la un membru al procesului de migrare la altul, chiar când aceștia intră în relații directe, iar imaginile lor se modifică, se erodează reciproc.

Reprezentările comune includ fără a se reduce la ele, variate diagrame ale fluxului muncii ori salarizării, regulamente procedurale, legislație. Ele sunt punctele de referință ale investigației individuale. Acest continuu și concentrat angrenaj de imagini individuale, din care izvorăsc practicile muncii poartă numele de reprezentări sociale. Reprezentările sociale au drept continuu munca în uz și o dublă funcție: descrierea patenurilor actuale de activitate și ghidarea acțiunii viitoare.

Cum putem, atunci, explica identitatea sau continuitatea procesului migrațional, mai ales, când mărimea proporției și complexitatea problemelor nu le permite migranților să interacționeze direct sau să apeleze la serviciile de migrare. Ca rezultat al interacțiunii cu băștinașii apar reprezentări comune sau sociale ale strategiilor și practicilor migraționale. Reprezentările comune sunt descrieri împărtășite ale țării, pe care indivizii le construiesc împreună și le folosesc pentru ași ghida investigația proprie.

Cercetările ne arată complexitatea problemelor cu care se confruntă migranții de muncă bărbați, nevoiți să-și soluționeze singuri toate greutățile care apar începând cu drumul spre țările Europei sau Rusia, de unde să împrumuți bani, la ce firmă să te adresezi pentru a pleca, cum să te legalizează

---

⁸ Cifra de 28,8% conține și migranții flotanți din Europa cu pașaport românesc – 1 persoană, care lucrează 90 zile și apoi revine în țară și câțiva șoferi proprietari de maxi-taxi care circulă pe ruta Chișinău - Italia, Chișinău – Franța etc., strâng coletele care migranții doresc să le trimită acasă (contra plată, suma variază de mărimea coletului de la 30-100 euro). Revin în Moldova, împart cadourile apoi se reîntorc pe rută. Timpul unui ciclu este 3 săptămâni, trei zile acasă, trei săptămâni pe drum tur-retur.

sau cum să fugi de poliție, ce mită și cui trebuie de dat pentru a evita problemele cu poliția, cum să-și găsești un loc de muncă, ce să faci dacă te-ai îmbolnăvit, ce să faci mai departe: să lucrezi, să te întorci acasă, să-ți chemi familia la tine și să rămâi într-o țară care ți-a oferit un loc de muncă și un mod de trai mai decent decât în patria proprie etc. Toate aceste probleme îl privesc numai pe migrant căci spațiul politic, economic de drept din Republica Moldova puțin ce întreprinde pentru a soluționa aceste greutăți care deja preiau proporții.

Politica privind migrația de muncă poate fi explozivă. Emigranții sunt puși în mișcare de condițiile traiului, fiind atrași de țările prospere economic de nivelul de trai și locurile de muncă. Migrații de muncă provoacă de obicei ostilitate din partea populației bășinașe fiind acuzați de faptul că le i-au locurile de muncă și le provoacă neliniștea pentru că fiind depistați se fac vinovați de multiple crime săvârșite și nu de către imigranți.

Statele Europene au diferite modalități de a încerca să rezolve aceste tensiuni create de fluxul de migranți din țările slab dezvoltate. În același timp, statul Republica Moldova anunță noi abordări ai politicii migraționiste, încearcă să găsească noi modalități de protejare a cetățenilor săi peste hotare, se formează diferite departamente și instituții de migrație, numai că dintre migranți nimeni nu cunoaște aceste mecanisme, iar dintre cei de cunosc și au apelat la serviciile de migrare de regulă dau sfaturi la alții să nu se adreseze la ei. Poate ar fi cazul să realizăm ceva care ar funcționa, iar în varianta ideală a crea condiții ca omul să nu dorească să plece nicăieri, să fie protejat din toate punctele de vedere în propria sa patrie.

Bibliografia

- Moldova, România, Ucraina: integrarea europeană și migrațiunea forței de muncă. / Coord. V. Moșneaga. – Chișinău, CAPTES, 2000.
- Moșneaga V., Rusnac Gh., Țurcan V. Migrațiunea forței de muncă în Republica Moldova: cauze, tendințe, efecte. // MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). – Chișinău: USM, №1 (XXV), 2004, p.63-78.
- Мировой опыт миграционной политики: ретроспектива и новейшие тенденции. / Под ред. Г. Витковской. – Москва-Алматы, MOM, 2004
- Мошняга В. Молдавские гастарбайтеры в СНГ и “старом” зарубежье: (сравнительный анализ по результатам социологических исследований). // MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). Partea XVIII. – Chișinău, USM, 2002, p.61-84.
- Мошняга В. Молдавские гастарбайтеры в Западной Европе: состояние и проблемы. // MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). Partea XVII. – Chișinău, USM, 2001, p.113-134.

- Мошняга В., Евдокимова Л., Коман А., Краузе А., Руснак Г. Трудовая миграция в лицах: люди и судьбы. – Кишинев, CAPTES, 2000.
- Мошняга В., Цуркан В., Руснак Г. Специфика трудовой миграции и особенности ее регулирования в европейских государствах СНГ (из опыта Республики Молдова). // MOLDOSCOPIE (Probleme de analiză politică). – Chişinău, USM, №2 (XXVI), 2004, p.102-120.
- Население Молдовы и трудовая миграция: состояние и современные формы. / Под ред. В.Мошняги. – Кишинев, CAPTES, 2000.
- Нетерпимость в России: старые и новые фобии. / Под ред. Г.Витковской и А.Малашенко. – Москва, Московский центр Карнеги, 1999.
- Самоилэ Т. Молдаване занимают пятое место среди мигрантов, работающих в России. // Ты и миграция, №3, октябрь 2003, с.2-3.
- Старков А.Н. Трудовая миграция в Россию из Украины, Белоруссии и Молдавии. // Новая Евразия: Россия и страны ближнего зарубежья. Вып. 9. – Москва, РИСИ, 1999.